

Briselē, 2025. gada 4. februārī
(OR. en)

5902/25

AGRI 41
AGRIFIN 10
AGRISTR 6
AGRIORG 15

PIEZĪME

Sūtītājs:	Īpašā lauksaimniecības komiteja
Saņēmējs:	Padome
Temats:	Lauku aspektu nostiprināšanas principa īstenošana – <i>prezidentvalsts sniegta informācija</i> – <i>viedokļu apmaiņa</i>

Ņemot vērā 2025. gada 24. februārī gaidāmo Padomes (Lauksaimniecība un zivsaimniecība) sanākumi, pielikumā ir pievienota prezidentvalsts piezīme par minēto tematu.

Lauku aspektu nostiprināšanas principa īstenošana

Lauku apvidi ir Eiropas ekonomiskā potenciāla būtiska daļa, un tie gādā par pārtikas nodrošinājuma saglabāšanu visiem ES iedzīvotājiem, kā arī par sabiedrisko labumu nodrošināšanu saistībā ar to sociālajām, kultūras, ekonomiskajām, vides un ainavas funkcijām. Tāpēc to dzīvotspēja un ilgstošas sadarbības saiknes ar pilsētu centriem ir būtiskas, lai saglabātu ES kohēziju kopumā.

Tomēr daudzās dalībvalstīs lauku apvidi saskaras ar aizvien lielākām problēmām, jo īpaši saistībā ar to demogrāfisko un ekonomisko situāciju. Tas galvenokārt ir saistīts ar teritoriju atšķirīgo izaugsmes un attīstības tempu, kas palielina nevienlīdzību attiecībā uz piekļuvi civilizācijas, ekonomiskajiem un sociālajiem sasniegumiem.

Politikas veidotājiem ES, kā arī vietējā, reģionālā un valsts līmenī būtu jārisina šīs problēmas, lai panāktu lauku apvidu pilnīgu integrāciju attīstības procesos un nodrošinātu turpmākus ieguldījumus infrastruktūrā, izglītībā, darba tirgū, veselībā un kultūrā, kā arī vides, digitālajā un enerģijas pārveidē.

Lai nodrošinātu, ka lauku apvidi ir spēcīgāki, savienoti, izturētspējīgi un pārtikuši, ir svarīgi atzīt un lietderīgi izmantot lauku apvidu, kuros dzīvo aptuveni 137 miljoni iedzīvotāju, daudzveidīgo potenciālu, kā aprakstīts *Komisijas paziņojumā "Ilgtērmiņa redzējums par ES lauku apvidiem: kāds ceļš ejams, lai līdz 2040. gadam lauku apvidi kļūtu spēcīgāki, savienoti, izturētspējīgi un pārtikuši"* (dok. Nr. 10404/21). Šis attīstības modelis risinās pašreizējās un turpmākās problēmas, kā arī nodrošinās, ka Eiropas lauku apvidi arī turpmāk palīdzēs veidot drošu un pret krīzēm noturīgu ES.

Covid-19 pandēmijas periodā radītie piegādes ķēžu traucējumi, Ukrainā notiekošā kara sekas, ģeopolitiskās pārmaiņas un pieaugošās nelabvēlīgās klimata pārmaiņas – Eiropas Savienībai ir pienācīgi jāreaģē uz visām šīm pārmaiņām. Šajā reakcijā būtu jāņem vērā lauksaimniecības pārtikas tirgus dalībnieku loma ES drošības un stratēģiskās autonomijas nodrošināšanā.

Viens no instrumentiem šo mērķu sasniegšanai ir “*lauku aspektu nostiprināšanas*” mehānisma efektīva īstenošana un šīs jomas paraugprakses izplatīšana valsts, reģionālā un vietējā līmenī saskaņā ar ieteikumiem, kas sniegti iepriekš minētajā dokumentā “*Ilgtermiņa redzējums par ES lauku apvidiem*”. Saskaņā ar pieņēmumiem šis mehānisms ļauj pielāgot lauku apvidu vajadzībām un attīstības problēmām visas politikas jomas, kā arī juridiskos un organizatoriskos risinājumus. Padomes secinājumos par ilgtermiņa redzējumu par ES lauku apvidiem (dok. Nr. 15631/23) Padome pauda atbalstu tam, ka Komisija īsteno lauku aspektu nostiprināšanas koncepciju. Padome aicināja stiprināt lauku aspektu nostiprināšanu visos līmeņos un “uzlabot teritoriālās ietekmes novērtējumu (TIN) efektīvu īstenošanu”.

Jau tagad, strādājot pie jaunām iniciatīvām, kurām nepieciešams ietekmes novērtējums, Eiropas Komisija piemēro “labāka regulējuma” principus, kas cita starpā ietver ierosināto regulu ietekmes uz lauku apvidiem novērtējumu (TIN). Attiecībā uz iniciatīvām, kurām nav nepieciešams ietekmes novērtējums, tiek pieņemts, ka Komisijas dienestiem būtu kvalitatīvi jāizvērtē ietekme uz lauku kopienām.

Tomēr ar lauku attīstības risinājumu priekšlikumu *ex-ante* un *ex-post* ietekmes novērtējumu veikšanu nepietiek, lai nodrošinātu reālu ietekmi uz lauku apvidu dzīvotspējas saglabāšanu un pienācīgu reakciju uz ekonomiskajām un sociālajām problēmām, ar kurām tie saskaras.

Komisijas ziņojumā “*Ilgtermiņa redzējums par ES lauku apvidiem: galvenie sasniegumi un turpmākā virzība*”, kas publicēts 2024. gada martā (dok. Nr. 8360/24), atspoguļotas ar lauku aspektu nostiprināšanas īstenošanu saistītās problēmas, kā arī atspoguļots, ka līdz šim izmantotie risinājumi ir bijuši nepietiekami, lai pārbaudītu ES politikas un finansējuma reālo ietekmi uz lauku attīstību un lai nodrošinātu lauku attīstības finansējuma no dažādiem avotiem efektīvu apvienošanu. To apstiprina arī ieteikumi, kas izriet no *stratēģiskā dialoga par lauksaimniecības nākotni Eiropas Savienībā* (dok. Nr. 13057/24) par to, lai Komisija izveidotu “*lauku apvidu testu*”. Šim testam būtu jāpārbauda spēkā esošo un jauno ES tiesību aktu sniegums attiecībā uz lauku apvidu iekļaušanu.

Tāpēc, lai varētu nodrošināt lauku apvidu atbildīgu iekļaušanu attīstības procesos un stiprināt to noturību pret krīzēm, ir nepieciešams izmantot lauku aspektu nostiprināšanas mehānismu ne tikai kā līdzekli leģislatīvu risinājumu projektu ietekmes noteikšanai uz lauku apvidu attīstību, bet arī kā līdzekli, lai pienācīgi ņemtu vērā lauku apvidu vajadzības un problēmas finanšu, organizatoriskās un stratēģiskās plānošanas risinājumu izstrādes posmā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, prezidentvalsts aicina delegācijas paust viedokli par šādiem diviem jautājumiem.

1. Vai lauku aspektu nostiprināšanas mehānisms būtu jāuzlabo? Ja jā, tad kā tas būtu jāuzlabo? Lūdzu, sniedziet savus ieteikumus/ierosinājumus/secinājumus par lauku aspektu nostiprināšanu, kas būtu jāiesniedz Eiropas Komisijai, jo īpaši attiecībā uz lauku aspektu nostiprināšanas īstenošanas efektivitātes stiprināšanu ES līmenī.
2. Kā lauku attīstību var labāk integrēt ES stratēģijās, politikā un fondos, kas nav kopējās lauksaimniecības politika, lai palielinātu lauku apvidu reālo ietekmi uz kohēziju un mazinātu attīstības atšķirības pilsētās un lauku apvidos? Lūdzu, sniedziet šīs jomas paraugprakses piemērus vietējā, reģionālā un valsts līmenī.
